

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II [i.e. III]. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

absolutionem) alius etiam poenitentia ipsius actionem (id est inungi sibi poenitentiam & satisfactionem obediendam) omnibus consolationem, & sacramentorum confessionem & erogationem. Quibus verbis aperte distinguit sacramentum Poenitentiae à sacramento Baptismi.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra primam conclusionem obiciebant Montaniste & Novatiani duo Apostoli testimonia, quibus videtur doceri, nullum pro peccatis post baptismum commissis dari in Ecclesia Christi remedium, quo expiari & deleri possint. Primum habetur ad Hebræos 6. ubi licet Apostolus: impossibile est eos qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum caeleste, & participaverunt Spiritus Sancti, gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque seculi venturi, & prolapsum sunt, rursus renovari ad poenitentiam, rursus crucifigentes sibi metipsos Filium Dei, & ostentui habentes. Secundum sumitur ex capite 10. ejusdem Epistolae, ubi sic dicitur: Voluntarie peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quaedam expectatio iudicii, & ignis amulatio qua consumptura est adversarios.

Verum ad hæc facile respondetur: Nam sensus verborum Apostoli in primo testimonio est, impossibile esse semel illuminatos, id est baptizatos, rursus renovari ad poenitentiam, id est iterum baptizari, ut exponunt Chrysostomus, Theodoretus, & Theophilactus, in eundem locum, & D. Thomas hic art. 10. ad 1. ubi hæc scribit: Ad primum dicendum quod quia apud Iudæos erat secundum legem quedam lavacra instituta, in quibus pluries se ab immunditiis purgabant, credebant aliqui Iudæorum quod etiam per lavacrum baptismi aliquis pluries purificari posset. Ad quod excludendum Apostolus scribit ad Hebræos 6. quod impossibile est eos qui semel sunt illuminati, scilicet per baptismum, rursus renovari ad poenitentiam, scilicet per baptismum, qui est lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus Sancti, ut dicitur ad Titum 3. Et rationem assignat ex hoc quod per baptismum homo Christo committitur, unde subdit, rursus crucifigentes sibi metipsos Filium Dei. Eodemque sensu voluntarie peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, non relinquitur hostia pro peccatis, hoc est alia Christi mors, quæ per baptismum repræsentetur, & iterum applicetur ad integram remissionem culpe totius & poenæ. Videtur etiam Paulus loqui in secundo loco de Iudæis vacillantibus in fide, volentibusque legem Moysi & Christi conjungere, asserereque id genus hominibus nullam jam restare hostiam pro peccato: quia neque deficientibus à Christo ad Moysen, jam prædest hostia in cruce oblata; neque etiam illæ quæ offerrebantur in lege veteri, quippe quæ jam abolitæ sunt per legem Christi, & per hostiam in cruce oblatam.

Objiciebant secundò: Facilitas venia incentivum præbet delinquendi, ut ait Ambrosius Conc. 8. in Plalmum 118. Si ergo Deus veniam frequenter præbet per poenitentiam, & remedium instituit pro peccatis post baptismum commissis, videtur quod ipse hominibus tribuat incentivum delin-

quendi: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud.

Huic objectioni egregie respondet Augustinus homil. 27. ex 50. ubi impugnans quosdam Ethnicos qui poenitentiam rejiciebant, eo quod eam dare occasionem & motivum peccandi existimarent, sic ait: Dicunt nos dare peccatis licentiam, quia portum poenitentiae pollicemur. Si clauderetur aditus poenitentiae, nonne ille peccator tantò magis adderet peccata peccatis, quanto magis sibi desperaret ignoscere? Diceret enim sibi, Ecce peccavi, ecce scelus admisi, jam mihi venia nullus est locus, poenitentia infructuosa est. Damnatum sum, quare jam non vivo ut volo? Quia ibi non invenio charitatem, hic saltem pascam cupiditatem meam. Quare enim abstineam? Ibi enim locus mihi clausus est. Hic quod non fecero, perdo, quia quæ post hanc futura est vita, mihi non dabitur. Quare ergo non servio libidinis meis, ut eas impleam & saturem, & faciam quidquid non licet, sed libet? &c. Ergo si tuleris portum poenitentiae, augebuntur peccata. Ecce nihil dicunt illi qui putant augeri peccata, quia portus poenitentiae in Christiana proponitur fide.

Objicitur tertio contra secundam conclusionem: Ad omne sacramentum requiritur verbum & elementum ab aliquo ministro adhibitum, juxta illud Augustini Tract. 80. in Joan. Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum: Sed in poenitentia nullum est elementum: Ergo illa non est verum sacramentum.

Respondeo primò, Divum Augustinum non loqui de sacramento quolibet, sed de baptismo tantum, ut ex textu manifestum est; sic enim habet: Quare non ait, Mundi estis propter baptismum quo loti estis, sed ait propter verbum quod locutus sum vobis: nisi quia & in aqua verbum mundat. Detrahe verbum, & quid est aqua, nisi aqua? Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum &c.

Respondeo secundò, quod si dictum illud Augustini extendatur ad alia novæ legis sacramenta, non debet sumi elementum strictè & propriè; alioqui nequidem Eucharistia esset sacramentum, nam panis & vinum, quæ sunt ipsius materia, non sunt elementum strictè & propriè, sed per se, elementum, intelligenda est quæcumque res sensibilis à Christo instituta, in quo sensu possumus dicere, verbum in sacramento poenitentiae accedere ad elementum, scilicet ad confessionem poenitentis.

Objicitur quartò: In lege veteri poenitentis non erat sacramentum: Ergo nec in nova. Consequentia videtur legitima, ex eo quod non magis sit necessarium istud sacramentum in una lege quàm in alia.

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam, in lege enim veteri non fuit dictum sicut in nova, Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c. Ad probationem verò in contrarium dico, quod licet pro remissione peccatorum obtinenda, absolute loquendo, & præsciendendo à sacramenti poenitentiae institutione, non magis sit necessarium istud sacramentum in una lege quàm in alia, sed sufficiat poenitentia interna; in lege tamen Evangelica, Christus speciali favore & dilectione filios talis legis prosecutus, ipsum voluit instituere.

Objicies quintò contra tertiam conclusionem: D. Augustinus lib. de nuptiis & concupiscentia cap. 33. ait quod lavacrum regenerationis non tantum peccata præterita, sed etiam posterius admissa

admissa remittuntur: Ergo non indigemus sacramento Pœnitentiæ, distincto à Baptismo, ad obtinendam remissionem peccatorum, sed ad hoc sufficit Baptismus in memoriam revocatus, per quam excitetur fides quæ peccata remittuntur. Unde Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 30. vocat Baptismum, sacramentum fidei & pœnitentiæ, juxta quod in Evangelio scribitur de Joanne Luca 3. quod venit prædicans Baptismum pœnitentiæ, in remissionem peccatorum.

22 Respondeo, D. Augustinum tribuere Baptismo non solum præterita, sed etiam post ejus susceptionem admissa peccata tollere, non proximè, sed remotè & radicaliter, quatenus per Baptismum, qui est janua omnium sacramentorum, capaces reddimur ad recipiendum sacramentum Pœnitentiæ, si peccavimus. Quod verò hæc interpretatio legitima sit, patet ex his verbis quæ addit ibidem: Quid enim prodesset vel ante Baptismum pœnitentiæ, nisi baptismus sequeretur, vel postea, nisi præcederet? Tum etiam, quia Epist. 23. aperte docet, aliquod sacramentum à Baptismo distinctum, necessarium esse ad delenda peccata, post baptismum commissæ, ait enim: Si parvulus baptizatus, grandævus factus, propria inciperit habere peccata, per quam gratiam remittentur: Non regeneratione, sed aliâ curatione resarciri possunt.

Ad Fulgentium verò facilè respondetur, idè appellare Baptismum, sacramentum Pœnitentiæ, quia ad us aliquis virtutis pœnitentiæ, necessarius est ad legitimam illius susceptionem, respectu adultorum qui mortaliter peccarunt antequam baptizarentur, ut colligitur ex Act. 2. ubi Petrus ait: Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum, &c.

23 Objicies sextò: Sacramenta novæ legis non differunt ut talia, nisi ex diversitate gratiæ quam significant & causant: Sed gratia quam significat & causat sacramentum Pœnitentiæ, non est diversa ab illa quam significat & causat Baptismus, est enim sicut ipsa, regenerativa, quandoquidem tribuit vitam peccatori, ipsam non habenti: Ergo pœnitentiæ non est sacramentum distinctum à Baptismo.

24 Respondeo, concessâ Majori, negândo Minorem, & ad illius probationem dico, gratiam quæ est effectus sacramenti Pœnitentiæ, reduplicativè ut talem, non esse regenerativam animæ ad vitam supernaturalem: Quare sicut generatio & suscitatio, sive resurrectio, differunt essentialiter, ex diverso modo communicandi eandem vitam; Ita Baptismus & pœnitentiæ differunt ex diverso modo communicandi eandem entitativè gratiam, sive vitam spiritualem, scilicet regenerando & suscitando animam.

ARTICULUS II.

An Christus sit Author & Institutor Sacramenti Pœnitentiæ, & quo tempore facta fuerit ejus institutio?

§. I.

Premittitur quod apud omnes est certum, & referendum sententiæ.

25 Certum est sacramentum Pœnitentiæ, quale nunc habemus in Ecclesia, non fuisse institutum in lege naturæ, vel in lege Mosaica;

A quia ut ait Divus Thomas hic art. 7. ad 1. dum erat instituta potestas clavium, quæ à Christo derivatur, & per consequens non datur institutum quod aliquis doleret de peccato, ante ipsius subiiciendi se per confessionem & satisfactionem ecclesiæ, sub spe consequendæ remissionis Christi. Unde quamvis in lege naturæ & in lege Mosaica fuerit aliquod sacramentum in remedium peccati actualis, ne delectaretur idem S. Doctor in 4. dist. 1. quæst. 1. quæst. 3. ad 2. art. 2. illud tamen erat diversæ rationis & speciei à sacramento Pœnitentiæ legæ prædictæ. Hoc posito, duo in præsentem resolvenda sunt. Primum est, quis sit Author & Institutor sacramenti Pœnitentiæ quod nunc habemus in lege Evangelica, an Christus vel Ecclesia, an Apostoli? Secundum, supposito quod Christus illud instituerit, quo tempore facta sit ejus institutio?

Circa primum Hæretici nostri temporis absolute negant, sacramentum Pœnitentiæ institutum fuisse à Christo Domino. Aliis verò 4. part. quæst. 18. art. 2. D. Bonaventura in 4. dist. 17. parte 2. art. 1. quæst. 3. & Marsilius in 1. quæst. 2. art. 2. docent sacramentum Pœnitentiæ fuisse quidem à Christo institutum, quantum ad formale, seu quantum ad potestatem absolvendi, sed non quoad materiale, seu quantum ad ipsam peccati confessionem, ex qua sacramentum instituitur; quam dicunt fuisse tantum institutam à Christo Domino, & ab Ecclesia & Apostolicâ institutam, atque à Jacobo promulgatam veteri illis: Confitemini alterutrum peccata vestra, Jacobo 5.

Quantum verò ad secundum, scilicet quod determinatum tempus in quo celebratum fuit hoc sacramenti institutio, diversa sunt Theologorum placita: Armeanus enim lib. de confessionibus Armenorum cap. 14. & 15. attribuit illud institutum Matth. 12. & Lucæ 6. dum Christus misit Apostolos prædicare Evangelium, & diminutâ potestate incederent. Alii vero de operibus Cardinalibus apud Cyprianum, facti de ablutione pedum, innotuasse institutum in nocte Cænæ. Alii existimant fuisse institutum dum præcipitur à Christo Matth. 4. Alii quando declaratur medium necessarium ad salutem Lucæ 13. Nisi pœnitentiam egeritis, omnes vos peribitis. Alii demum cum Christus post resurrectionem dixit Discipulis Joan. 20. Accipite spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.

§. II.

Primæ pars quæstionis resolvitur.

E Dico primò: Sacramentum Pœnitentiæ immediate à Christo institutum est, non solum quantum ad formale, seu quantum ad potestatem absolvendi à peccatis; sed etiam quantum ad materiale, seu quantum ad confessionem peccatorum.

Probatum primò ex Tridentino sessione 14. cap. 1. & canone 1. ubi sic dicitur: Si quis dixerit Catholica Ecclesia pœnitentiam non esse, & proprium sacramentum, à Christo Domino institutum, anathema sit. At si aliqua pars hujus sacramenti, non esset immediate à Christo instituta, non posset totum sacramentum dici à Christo institutum. Ergo &c. Nec obstat quod Concilium quædam dicat hoc sacramentum esse à Christo Domino institutum.